

Borsik a titkos tárgyalásokról és a LIGÁ-ról

Cikkünk a 3. oldalon

26 HÓNAPIG MUNKÁHOZ VALÓ JOG NÉLKÜL

Cikkünk a 4. oldalon

62 ÉV A NYUGDÍJKORHATÁR

Cikkünk a 7. oldalon

**A MULTIK EZERREL – A SZOCIÁLPOLITIKA
CSIGATEMPÓBAN**

Cikkünk a 10. oldalon

Bokros él, Bokros élt, Bokros élni fog

Cikkünk a 9. oldalon

Közeledik a küldöttgyűlés

Cikkünk a 2. oldalon

FELMONDTAK A TISZTSÉGVISELŐNEK KANIZSÁN

Cikkünk a 11. oldalon

Közeledik a Küldöttgyűlés

Feszültségektől sem mentes várakozás előzte meg a LIGA Szakszervezetek Országos Választmányának február 27-i, rendkívüli ülését. Mindez nem volt független attól a tényről, hogy április végén vezetőségválasztó, programalkotó, illetve alapszabálymódosító küldöttgyűlésre készül az országos konföderáció. A választmány összehívására személyi kérdések miatt került sor. Egy javaslat szerint az Országos Választmányának meg kellett volna semmisítenie korábbi döntését, i. e. Szécsényi Tibor és Róna Iván visszahívását a Munka Világa Alapítvány LIGA által delegált kuratóriumi tagjai közül. Ennek ellenére a választmány úgy döntött, hogy megerősíti tisztségében az új kuratóriumi tagokat, Gaskó Istvánt, Horváth Lajost és Harth Tamást. A véleménykülönbségeket jelzi, hogy a döntés után Harth Tamás – megköszönve a választmány bizalmát – lemondott kuratóriumi tagságáról.

Az országos – politikai, szakszervezetpolitikai – ügyek tárgyalásánál azonban egységes álláspontot alakított ki a testület. Elfogadta az a szakértői anyagot, amely a nyugdíjrendszer átalakításáról született, azzal a kiegészítéssel, hogy a „jelenlegi ismeretek birtokában nem tartja elfogadhatónak a nyugdíjkorhatár emelését.” A szakértői előterjesztés a pénzügyminisztérium álláspontjának éles kritikáját adja, bírálva annak „piaci” szemléletét és átgondolatlanságát. A választmány hangsúlyozta, a kierielt nyugdíjreformhoz szükség van a társadalom széles rétegeinek egyetértésére, így társadalmi vitákra is.

Az MSZOSZ - SZEF - Autonóm háttértárgyalásokra reagálva az Országos Választmány tiltakozásának adott hangot. Elítélte azon politikai erők szándékait, amelyek az érdekegyeztetés helyzetét – az Érdekegyeztető Tanács munkavállalói oldala több szakszervezetének kirekesztésével – zárt ajtók mögött kívánják rendezni. A LIGA Szakszervezetek emlékeztetett arra, hogy az érdekegyeztetési rendszer átalakítása szerepel az ET első félévi munkatervében, így a „titkos” tárgyalások a szociális partnerség kijátszásának értékelhetők.

A küldöttgyűlésre való felkészülés okán a testület meghallgatta az előkészítő bizottságok beszámolóit. Soós Gábor, az Alapszabály-előkészítő és szerkesztő munkacsoport tagja elmondta, a jövőbeni Alapszabályhoz eddig 16 féle javaslat érkezett, ezek a testületek létszámától a delegálás elveig egymástól nagyon eltérő elképzeléseket írnak le. A LIGA Programjához 7 javaslat érkezett – számolt be a Programalkotó Bizottság munkájáról Gaskó István, és hozzátette, a munkacsoport március 11-ére nyilvános fórumot rendez kérdésről. Sajnos még nincs pontos helyszín – tájékoztatta a jelenlevőket Harth Tamás, a technikai előkészítő munkacsoport tagja. A választmány hangsúlyozta, mindenképpen gondoskodni kell a költségkímélő megoldásokról és a hozzávetőlegesen 350 küldött és 50 külföldi vendég lehetőleg egy helyen történő elszállásolásáról.

A választmány végén csitulni látszottak a kedélyek, a vitákból a LIGA vélhetően megerősödve került ki – legalábbis azzal a három szakszervezettel, amely felvételt nyert az országos konföderáció tagjai közé. K.L.

Leépítések Pakson

A Paksi Atomerőmű Műszakos Dolgozók Érdekvédelmi Szervezete (MÉSZ) március 7-én sajtótájékoztatót tartott a LIGA székházban. A tájékoztatót Haholt Miklós a MÉSZ elnöke elmondta, a szakszervezet 1993-ban alakult, tagjai az atomerőmű biztonságára, a közvetlen termelésre legnagyobb hatással levő dolgozók. 1995 decemberében csatlakoztak a LIGA Szakszervezetekhez.

Haholt cáfolta a Greenpeace a paksi erőmű biztonságával kapcsolatos vádjait, és kijelentette, az atomerőmű a biztonságos és olcsó energiaforrás. A különböző álló átszervezésekkel kapcsolatban kijelentette, a szakszervezet fellép az indokolatlan létszámleépítési tervekkel szemben. Ezt az is indokolja, hogy Pakson a munkanélküliség a konzervgyár bezárásával 10 százalék fölé ugrott.

A MÉSZ elnöke rámutatott: a szakszervezetek korrekt kapcsolatot alakítottak ki az erőmű vezetésével valamint eredményeket tudnak felmutatni a dolgozói érdekvédelem területén. A végkielégítés mértéke például már egy éves munkaviszony után is másfél hónap. A „magas” keresetokról szóló kormányfői kijelentésekről elmondta: az átlagkereset százezer forintja a műszak- és veszélyességi pótlékoknak köszönhető. -/-

Tiltakozás

A LIGA Szakszervezetek Országos Választmánya tiltakozik azon politikai erők szándékai ellen, amelyek az érdekegyeztetés helyzetét az Érdekegyeztető Tanács munkavállalói oldala több szakszervezetének kirekesztésével zárt ajtók mögött kívánják rendezni.

Különösen visszatetsző, hogy ezek az érdekeltek kizárásával folyó tárgyalások annak a kormánynak a kezdeményezésére kerültek megrendezésre, amely programjában elődjénél nagyobb súlyt helyezett a társadalmi párbeszéd fenntartására, bővítésére.

A LIGA visszautasítja azokat a vélekedéseket, amelyek az érdekegyeztetés válságáért a munkavállalói oldal összetételét okolják, és azt vallják, hogy a fórum összetételének szűkítésével a jövőben javulhatna az érdekegyeztetés helyzete. Ellenkezőleg. Határozott véleményünk, hogy a résztvevő szervezetek kizárása, véleményük figyelmen kívül hagyása tovább gyengíti a társadalom ezen demokratikus intézményét, valamint jelentős társadalmi csoportok véleményének kifejtését, érdekeinek érvényesítését teszi lehetetlenné.

A LIGA emlékeztet arra, hogy az érdekegyeztetési rendszer átalakítása szerepel az ET 1996. I. félévi munkatervében, amelyet minden résztvevő elfogadott, értelemszerűen elfogadva azt is, hogy a témáról ennek a testületnek a keretei között nyíljon vita, és szülessen döntés. Ebben az összefüggésben a február 23-i „titkos” tárgyalás a szociális partnerség kijátszásának értékelhető, ami ellen a LIGA Szakszervezetek határozottan tiltakozik.

A LIGA Szakszervezetek Országos Választmánya

Szakszervezeti ősrobbanás után

Borsik a titkos tárgyalásokról és a LIGÁ-ról

Borsik János az Autonóm Szakszervezetek Szövetségének (ASZSZ) társelnöke, a Mozdonyvezetők Szakszervezetének elnöke. A neve esetlegesen felmerült a LIGA elnökének vagy elnökségének posztjának várományosaként is. Ehhez képest meglepő, hogy az ASZSZ részt vett azokon a február 23-i titkos kormánytárgyalásokon, amelyre a LIGA, a Munkástanácsok és az ÉSZT nem kapott meghívót.

– Mindenek előtt el kell mondanom, hogy a meghívás nem szövetségeknek, hanem személyeknek szült, és nem irányult senki ellen. A kormány készített egy tervezetet „Elgondolások” címmel, ezt tárgyaltuk meg a két tárgyalás folyamán, mert előző nap is voltak informális tárgyalások. Nem minősíteném kirekesztőnek ezeket a tárgyalásokat, hiszen megfogalmazódott, hogy az Érdekegyeztető Tanács munkavállalói oldaláról senki sem kell kizárni. Viszont – ez is megfogalmazódott – súlyozni kell a képviselt szervezetek között. A szakszervezetek között több megmérettetés történt, itt nem látok annyira problémát. A munkáltatói oldalon viszont egy felmerült javaslat szerint úgy lehetne a valós súlyokat megtudni, hogy fel kell mérni, hány kollektív szerződés vagy kollektív megállapodás történt az illető szervezet érdekeltségi körében. A felmérés eredménye információt adna az adott munkáltatói szervezet súlyáról – mellesleg ösztönözné a munkáltatókat a kollektív szerződések aláírására is.

A másik lényeges pont az volt, hogy állandó elnökre van szükség az Érdekegyeztető Tanács munkaszervezetében, akinek koordináláson kívül preszizsnövelő szerepe is lenne. Stabilizálni kellene a tárgyalódelegációkat is. Ezen túl szükséges lenne – szerepét megerősítendő – alkotmányos alapokat adni az ÉT-nek, valamint az, hogy a Munka Törvénykönyvében erőteljesebben legyen szabályozva az ÉT működése és jogköre. Mivel nem csak a törvény jogforrás, jogtechnikailag lehetőség van arra, hogy a három oldal elfogadjon egy normaszöveget, és ezt a Munkaügyi Miniszter kihirdesse.

Az erről szóló tervezetet március 31-ig kell elkészíteni a kormánynak – önállóan vagy más oldalak támogatásával. A kidolgozásában várhatóan Héthy Lajos, Herczog László és Gu-

lyás Kálmán vesz részt. Ezek után április közepén találkozóra kerülne sor a miniszterelnökkel.

– Ezek szerint a szereplők nem, de a szavazataik súlya változna?

– Az Érdekegyeztetési tanácsnak két szerepe van. Egyrészt a gazdasági konzultáció, ebben a résztvevők álláspontja szerint mindenkinek részt kell vennie, és a munkaügyi érdekegyeztetés. Itt azoknak a meghatározó szervezeteknek kell részt venniük, akik kollektív szerződésekkel rendelkeznek. A tanácskozáson résztvevők azon megoldást preferálnák, hogy a három konföderáció (MSZOSZ, Autonóm, SZEF) konszenzusa nélkül ne lehessen oldalálláspontot kialakítani. Ezzel összefüggésben viszont ne emelhesen például a kis létszámú Munkástanácsok vétót.

– Ehhez képest néhány hónapja Borsik János neve még LIGA elnökként is felmerült...

– Az, hogy az elnöki, társ-elnöki, posztjával kapcsolatban felmerült a nevem, az a személyem – számomra megtisztelő – elismerésén túl, azt jelzi, hogy nincs rossz kapcsolat a LIGÁ-val. Másrészt azt, hogy a LIGA új imázst alakít ki a kontraattitűd helyett amely a kezdetekben működését jellemezte. Azonban a magam részéről kis koalíciókat képelek el szakszervezeti konföderációk között. Erre már volt példa az Ár-Bér tárgyalások kapcsán. Akkor a SZEF az ÉSZT-et informálta, az MSZOSZ a Munkástanácsokat, az Autonómok a LIGÁ-t (Ekkor egyébként komolyan felmerült, hogy a Munkástanácsok belép az MSZOSZ-ba).

– Szorosabb együttműködés, együttműködési megállapodás aláírása sem képzelhető el a két szervezet között?

– Stratégiai csoportok között érdemes koalíciót kötni. A magyar szakszervezetek közötti erővonalakat a szektoriális csoportok között érde-

mes meghúzni. Magyarországon három érdekszféra létezik. A profitszféra, a közalkalmazotti és a közüzemi. Ez indokolja az elsősorban a harmadik szférában érdekelt szervezetek, így a LIGA és az Autonómok közeledését is.

Ugyanakkor az autonómok mindegyikével tárgyalni szeretne, az MSZOSZ-el is, a Demokrata Ligával is. A konföderáció hagyományosan közvetítő szerepre törekszik a szakszervezetek között – nálunk zajlottak a Szakszervezetei Kerekasztal illetve a szakszervezetek közötti vagyonfelosztás tárgyalásai is.

A LIGÁ-val főleg az Európai Szakszervezeti Szövetségben, amelyben az ASZSZ megfigyelői státuszt kapott, működne együtt. Véleményem szerint nem szabad belesimulni az MSZOSZ-SZEF megállapodási vonalba. Az MSZOSZ nemrég – abból a megfontolásból kiindulva, hogy az gazdaság átalakítása a piaci szférát súlytotta és a közalkalmazottit eddig szinte érintetlenül hagyta – egyetértett az államháztartási reformmal, később pedig szövetséget ajánlott a SZEF-nek... hogy ez mennyire hiteles, döntse el az olvasó.

– Értem ezeket a gondolatokat, ugyanakkor azt látom, hogy a politikai paktum utáni időkből szakszervezetek praktikusán eltűntek a sajtóból, egyre kevésbé hallunk tőlük markáns véleményeket, kritikát.

– Gyengék a magyar szakszervezetek. Ennek sok oka van. Az elmúlt ősszel 10-12 szakszervezet fogalmazta meg élesen bérköveteléseit, ugyanakkor nem gondolta senki, hogy a közülük mindenki sztrájkolni is fog. Nem vagyok híve a Kossuth téri tüntetéseknél, eredményt csak az érdekérvényesítési képességgel rendelkező szervezetek tudnak elérni, munkaharcban.

Lassan csak a LIGA és az Autonómok fogalmaznak meg kormánykritikát. Véleményem szerint az 1988-1989-es szakszervezeti „ősrobbanás” látványa kihűlt, nagy robbanások már nem várhatók. A kis szervezetek hosszú távon vagy integrálódnak, vagy eltűnnek. Ezért a jövőben az ágazati szintű együttműködéseknek kell hangsúlyt kapniuk, mert csak ez biztosítja a szakszervezetek érdekérvényesítési súlyának növekedését.

Kozák László

A főnök keze hosszú...

26 hónapig munkához való jog nélkül

Az Egis Dolgozók Független Szakszervezete az Egis gyógyszerárban, 1990-ben alakult, csatlakozott a LIGA-hoz. Ügyvivőjét, Horváth Sándort 1992 novemberében rendkívüli felmondással eltávolították a gyárból. A rendkívüli felmondás indoka az volt, hogy Horváth jogszerűtlen ellenőrzést végzett a gyár területén.

Mindezt azért, mert a szakszervezet nem fogadta el, hogy a gyár évi 110-120 millió forintért őrző-védő szolgálatot bérelt a gyár védelmére, amit a szakszervezet megítélése szerint nem csak drágán, hanem hanyagul is látott el. Minderre a vezérigazgató figyelmét is felhívták, kérve, keressenek más céget. Az egyeztetés eredménytelensége után Horváth másodmagával éjszaka 2-órakor hangoosan beszélgetve végigsétált a kerítés mellett, majd átmászott a kerítésen – bizonyítandó az őrszolgálat hanyagságát. 10 perccel később az egyik őr elő is került és felvette az adatait – a társa ekkor már elbújt a rendészek elől.

A konfliktus adategyeztetéssel kezdődött és vitákkal folytatódott, eredményeként Horváth kapott egy felmondó levelet azon az alapon, hogy nem volt joga a szolgálatot ellenőrizni. A rendkívüli felmondás okán nem vonatkozott rá a szakszervezeti tisztségviselők védettsége, viszont jogi úton kérhetne a sérelmes határozat felülvizsgálatát.

A per a másodfokú ítéletig – mely egyébként elmarasztaló volt – 6-7 részletben 26 hónapig tartott. Az ítélet 1995 március 7-én jogerőre emelkedett. Általában ez egy ügy lezárását jelenti a legtöbb esetben. Horváth kálváriája azonban csak ezután kezdődött el igazán.

A per alatt ugyanis Horváth állásból felfüggesztve volt, így – minisztériumi állásfoglalás is született az ügyről – az akkori Munka Törvénykönyve szerint – mivel munkaviszonynak számított a felfüggesztés – más munkát nem vállalhatott. Sem munkanélküli ellátásra nem volt jo-

gosult, sem munkaviszonyt nem létesíthetett. A munkavállaláshoz szükséges iratokat ugyanis a munkahelye nem adta ki. Ezek után viszont – mivel a munkanélküli ellátásra jogosító időbe beleszámították a felfüggesztést is – csupán 5 hónap munkanélküli segélyre volt jogosult.

A kálvária folytatódik

A per lezárása után Horváth dolgozott egy ideig az Ikarus kft.-jében, majd egy hónap múlva Államigazgatási Főiskolán vízgépész lett. 3 hónapos próbaideje 1995 február 23-án lejárt, munkaszerződését nem hosszabbították meg. Mindez rendben is lett volna. Csakhogy.

Horváth Sándornak még az Egisnél, ahol 20 évet dolgozott, szerzői és munkaruha címén 23 518 forint tartozása keletkezett. A volt szakszervezeti tisztségviselő levélben kérte a vezérigazgatót a tartozás elengedésére, hiszen ki volt tiltva a gyár területéről, így nem volt lehetősége a ruháját őrizni. Telefonon választ is kapott: az EGIS elengedi a tartozást. Az EGIS azonban faxon tájékoztatta az új munkahelyet Horváth Sándor viselt dolgairól. Az új cég, megtudva, hogy Horváth Sándor rendkívüli felmondással és szakszervezeti tisztségviselői múlttal terhelt, kihallgatta, majd két alkalommal is szondás ellenőrzést végzett – eredménytelenül. Csak ezt követte a próbaidő végén a búcsú...

De ekkor sem szakadt vége a volt szakszervezeti vezető kálváriájának. Amikor új hirdetésre állásért jelentkezett – a Húsipari Kutatóintézetbe, hűtőgépésznek – telefonos és személyes egyeztetések után egy pénteki napon megegyezett leendő munkáltatójával. Hétfőn azonban azzal fogadták, hogy tárgyatalan a munkásfelvételt. Az intézetben ugyanis még a portásnő is úgy üdvözölte: „Nem maga az az égiszes?” Mindez nem független attól, hogy az ottani műhelyfőnök

fia az EGIS-ben végzi a gyakorlatát, így az információ viszonylag könnyen cserélhetett gazdát.

Immár második alkalommal kísértett tehát az égiszes múlt. A magyarázat talán egy 1992 üzemi tanácsi választási bizottság ülésén keresendő – t.i. Horváth Sándor itt, munkáltatói képviselő révén, kiszavaztatta a későbbi ügyeinek főnök-ügyintézőjét –, talán nem. Az esetért azonban a magyar Munka Törvénykönyve is a felelős. Pozitívum, hogy az Mt. ezen passzusát sikerült tavaly módosítani.

Sajnos ez az egyetlen ebben a történetben.

K.L.

Pápában a pápánál

Azt mondják, hogy egy vallás frissen megtért hívei mindig türelmetlenebbek azoknál, akik az anyatejjel szívták magukba a hitet, mindig bizonyítani akarnak. Így lehet ez újkapitalistáknál, vagy éppen az emeszempésből, emeszépésbe avanzsált, szocialista pártba tartozónak nevezett miniszterelnöknél is. Másképpen nem válaszolta volna az egyik Napkelte-riporter kérdésére – tudniillik, miért csak a munkavállalókat sújtja az államháztartási struktúra átalakítása, hogy: Tessék nekem egy olyan országot mutatni a világon, ahol az ilyen átalakítások ne a hérből és fizetésből terhére történtek volna?

Mi sem tudunk ilyen országot mutatni ugyan (bár jelentős különbségek vannak ország és ország között) – ami egyébként elég szomorú, – de legalább megpróbálunk tenni valamit azért, hogy ne így legyen. Nem elhárítani akarjuk a terheket, de visszautasítjuk, hogy államháztartás, tébé, rendszerváltás, akármilyen, minden terhe csak rajtunk, hérből és fizetésből élőkön csapódjon le. Olyan ez Miniszterelnök úr, mintha az orvos közölné a beteggel: minél kapálódzik, minél liheg, a végén úgyis meg fog halni. Ami szintén igaz. Csak éppen nem mindegy, hogy milyen az a vég, mikor jön el és hogyan... Nem gondolja?

teő

A SZAKÉRTŐI CSOPORT JAVASLATA A NYUGDÍJBIZTOSÍTÁS ÁTALAKÍTÁSÁRA

I. A szakértői csoport a Pénzügyminisztérium koncepciójának egészét illetve több elemét kifejezetten veszélyesnek tartja bevezetni a magyar nyugdíjbiztosítási rendszer átalakításában.

A PM vitaanyaga a nyugdíjrendszer reformjáról teljes egészében átveszi a Világbank javaslatait, amely szerint „a régió országainak nem javasolható a nyugat-európai rendszerek átvétele” tudniillik a jelenleg is működő, a befizetett járulékokból fizetett nyugdíjellátások rendszere, az úgynevezett felosztó-kiróvó szisztéma.

A javaslat az állam drasztikus visszavonulása mellett – amely Nyugat-Európában a sok hasonló probléma mellett elképzelhetetlen – támadást indít a társadalombiztosítás, mint társadalmi intézmény ellen. A nyugdíjbiztosítás problémáit a felosztó-kiróvó elven működő rendszer sajátosságaiként állítja be, a mely véleménye szerint idegen a piacgazdaságra való áttérés eszméitől. Az anyag emellett nem fejt ki részletesen egy másik rendszerre való átállás nehézségeit és valódi terheit.

Kétséges, hogy PM anyaga szerinti új rendszerben konszolidálódik-e a jelenlegi nyugdíjszint, valamint az hogy bár az új rendszerhez csatlakozók alacsonyabb járulékot fizetnének, de legalább akkor a nyugdíjellátásban részesülnének-e, mint a jelenlegi nyugdíjasok.

Mindezek miatt a szakértői csoport ellenzi, hogy a nyugdíjbiztosítás egyéni tökebefizetési rendszerű, úgynevezett várományfedezeti rendszerre térjen át.

II. A LIGA Szakszervezetek a TB választásoktól kezdődően támogatta a háromszintes nyugdíjrendszert, melynek három eleme az alapnyugdíj, a munkanyugdíj és a kiegészítő nyugdíjpénztári befizetések.

Ugyanakkor e rendszereknek úgy kell megvalósulnia, hogy ne szenved-

jen csorbát a szolidaritás elve, illetve a társadalmi ellátórendszerek ne csak a magas jövedelműeknek nyújtsanak biztonságot.

1. Alapnyugdíj a PM álláspontja szerint keresetarányos, munkáltatói befizetésű alapellátás lenne a jövőben, a LIGA Szakszervezetek véleménye szerint viszont a költségvetésből fizetett „népnyugdíj”, amely állampolgári jogon jár (esetleg rászorultsági alapon).

2. A munkanyugdíj a PM álláspontja szerint várományfedezeti elven működne, amely az évenként változó kamatlábak miatt nagyon nagy különbségeket rejt a biztosítottak megtakarításaiban. Ráadásul a tőkepiacok kialakulatlansága miatt várhatóan csökkenne a megtérülés is. A kormány erre az összegre nem, vagy csak részben nyújtana garanciát. A várományfedezeti elvű rendszer költségei a nyugdíjkifizetések 6 százaléka, szemben a jelenlegi felosztó kiróvó rendszer 1-2 százalékaival szemben. Mindezekben túl nagy különbségek jönnének létre a befizetések összegét és a különböző pénztárak hozamát illetően is.

A szakértői csoport (az alább részletezett) a jelenlegi rendszert módosító, százalékpontos számítás-sal korrigált nyugdíjjárulékok rendszerét javasolja bevezetni, a kormány 1997-es javaslatával szemben 2000-től.

III. Irányelvek a nyugdíjrendszer korszerűsítésére

1. A nyugdíjrendszer reformja több, egymással összefüggő ok miatt vált szükségessé:

- A társadalmi-gazdasági feltételek jelentősen eltérnek attól a – tartós és állandó gazdasági növekedést, teljes foglalkoztatottságot és a homogén, kizárólag bérből-fizetésből élő biztosított struktúrát feltételező – jövőképtől, amelyre a nyugdíjszabályokat is tartalmazó 1975. évi II. sz. egységes társadalombiztosítási törvény alapozódott.

- A nyugdíjrendszer számos el-
lentmondást és torzítást tartalmaz, eklektikusan keverednek benne a szolidarisztikus és a biztosítási funkciók.

- A gazdasági fejlődés stagnálásával, visszaesésével nem számoló, paternalista jellegű ellátórendszer fejlesztése napjainkra jelentős nyugdíjaránytalan-ságokat és értékvesztést eredményezett.

- A mai nyugdíjrendszer nem tud megfelelni a gazdasági feltételek és a társadalmi elvárások összhangjának.

- A gazdaság és a demográfiai folyamatos várható hatásai szükségessé teszik a szabályozórendszer olyan módosítását, amely tartós finanszírozási egyensúlyt képes biztosítani az ellátórendszer színvonalának csökkenése nélkül, reális járulékteher mellett.

Ezért a reform célja, hogy a magyar társadalombiztosítás történelmi hagyományaira támaszkodó és meglévő értékeit megőrző, a gazdaság mindenkor feltételrendszeréhez rugalmasan alkalmazkodó, az időskori megélhetés alapvető forrását biztosító, a társadalom legszélesebb rétegeit lefedő kötelező állami nyugdíjbiztosítás

- ellátórendszere az aktív életpálya jellemző szakaszának járulékfizetésbe vont jövedelmeitől függő, a biztosítási elvet kellően érvényesítő, igazságos és szociálisan is elfogadható nyugdíj-arányokat és nyugdíjszínvonalat biztosítson;

- igazodjon az aktív biztosítottak jövedelmi viszonyainak változásaihoz, valamint a gazdasági növekedéshez az ennek megfelelő relatív nyugdíjszínvonallal és relatív értékmegőrzéssel;

- a járulékfizetők számára elfogadható mértékű járulékokból hosszabb távon stabilan finanszírozható legyen.

2. Ezeknek a céloknak leginkább megfelelő nyugdíjrendszer három egymástól elkülönült, de

egymással összehangolt, szorosan együttműködő pillérre épülhet, ezek:

- az adófizetéssel és a tartós helybenlakással megalapozott, meghatározott életkortól járó alapnyugdíj;
- a kötelező biztosításban való részvétel alapján járó munkanyugdíj;
- az önkéntes szerveződésű nyugdíjpénztárak által szolgáltatott kiegészítő ellátás, amelyet az egyéni megtakarítások továbbá széles választék egészítenek ki.

3. A vázolt nyugdíjrendszer legfontosabb jellemzői és a célul tűzhető arányai a következők:

- a) A társadalom legszélesebb rétegeinek időskori biztonságát az első két kötelező pillér szolgáltatja. Ezek a teljes ledolgozott életpálya és megfelelő életkor betöltése után az elért nettó jövedelem 70-75%-át biztosíthatják. A három elem egymáshoz viszonyított aránya 30-60-10% körül alakulhat, az első pillérek azonban nagyobb súlyt kaphatnak a gazdasági fejlettség alacsonyabb szintjén.

A kötelező pillérek együttes összege a korcentrumot jelentő életkorban és átlagos feltételek esetén, legalább 10-15 éves időszak biztosításba befogadott jövedelmeinek utolsó teljes évre valorizált összege alapján, annak 60-65%-a lehet. A nyugdíjazási korcentrumot túldolgozva 6-8 évvel és legalább 45 év biztosítási idővel pedig elérheti a figyelembe vehető jövedelem 100%-át is.

- b) Az alap- és munkanyugdíj egymáshoz való viszonya több lehetséges megoldásban képzelhető el: az alapnyugdíj funkciójában átveszi a direkt szolidarisztikus elemeket, vezérlése azonban működhet a rászorultság elve vagy az anyagi jog alapján.

A munkanyugdíj a biztosításra kötelezett munkajövedelmek, ill. az ehhez hasonló tevékenységekből származó jövedelmek után fizetett járulékokból olyan nyugdíjat biztosítana, amelynek mértéke kizárólag a munkában és biztosításban

eltöltött idő hosszától, a fizetett járulékok alapjánól (esetleg a befizetett összegtől) és a nyugdíjavonulási kortól függ. Előírható korcentruma 62 év, de széles körű rugalmasság és megfelelő feltételek fennállása esetén az ennél korábbi nyugdíjazást is lehetővé tenné, biztosítástechnikailag meghatározott alacsonyabb nyugdíj mellett, míg ösztönözné a továbbdolgozást a korcentrum után.

A rugalmas rendszer célkitűzésének megfelelően csökken az ún. várakozási idő jelentősége, bár a korcentrum előtti nyugdíjazást magasabb szolgáltatásiidő-feltétellel egészítheti ki. A korcentrum felett a nyugdíjhoz szükséges minimális szolgáltatási idő előírásának már nem lesz jelentősége, azaz a rugalmas feltételek a mainál alacsonyabb biztosításban töltött idővel is nyugdíjra jogosíthatnak, természetesen arányosan alacsonyabb nyugdíj mellett.

4. A munkanyugdíj karbantartása, emelése automatikusan követi az aktív keresők jövedelmének változásait: az indexálás a megelőző év átlagkeresetének emelkedésével vagy a munkajövedelmek (járulékalapok) egy főre jutó nettó összegének változásával történhet.

Az alapnyugdíj a munkanyugdíj korcentrumától, esetleg 65 éves kortól járna, összege a mindenkori léte minimum meghatározott hányada lehet. Forrása a személyi jövedelemadó egy-egy, lineáris kulcsa szolgálja, esetleg általános adóbevételek.

5. A járulékok mértéke, rendszere jelentős változást igényel.

- a) A munkanyugdíj járulékait a biztosítottak és a munkaadók fele-fele arányban fizetnék. Az átmenetkor a béreket fel kell bruttósítani.

Az alapnyugdíjra való befizetés alapja a személyi jövedelemadó alapjánál egyezik meg. Ezzel csökkenthető a munkanyugdíj járuléka is.

- b) A biztosítási kötelezettség jól meghatározott relatív határok között érvényesülne: a mindenkori minimálbér összegétől (az átlagkereset harmadától-felétől) az átlagkereset 2.5-3-szorosáig terjedne ki.

Az alsó határnál alacsonyabb járulékbefizetésre csak részfoglalkoztatás esetében kerülne sor: ebben az esetben a jogszerező idő is

részleges lenne. A plafon feletti jövedelmeket az önkéntes kiegészítő biztosítás célozhatja meg. Alapelve, hogy a járulékfizetés és az ellátórendszer azonos alapokra épüljön, és érvényesüljön a szektorsemlegesség.

- c) A kötelező biztosítás kiterjed a bérből-fizetésből élők teljes körére, az alapnyugdíj-rendszer a társadalom egészét célozza meg. A biztosítás általános és kötelező jellege egyes területeken specialitásokkal érvényesülhet.

Megfontolandó, hogy az önfoglalkoztatók, magánvállalkozók maguk választhassák meg, hogy a határon belül milyen jövedelemszint alapján fizessenek járulékot.

A járulékbefizetéssel nem járó, de társadalmi preferenciák miatt szolgáltatási időnek elismert időszakokra a biztosítási minimumnak megfelelő ellátás járna, a járulékot a központi költségvetés állná.

A kötelező biztosítás - szigorúan elkülönítve - esetleg befogadhatná az önkéntes biztosításokat is

6. Az egyes nyugdíj-pillérekhez az ellátási rendszernek megfelelő sajátos finanszírozás rendelhető.

- a) A munkanyugdíj felosztó-kirovó rendszerben működne, a fedezetet azonban részlegesen és kiegyenlítő jelleggel kiegészítené a tartaléktőke hozama. A nyugdíjrendszer a függőségi hányadok kedvezőbb alakulása-kor tartalékokat halmozna fel a kedvezőtlenebb időszakokra, a tartalékolás célja a rendszer stabilizálása.

Az alapnyugdíj folyó módon a központi költségvetésből fedezendő, karbantartásáról évente a költségvetési törvény keretében kell dönteni. Az önkéntes kiegészítő nyugdíjbiztosítás tőke vagy várományfedezeti elv alapján működhet.

- b) A nyugdíjrendszer átalakítása feltételezi a nyugdíjbiztosítás és a központi költségvetés viszonyának megváltozását. Meghatározó, hogy az államháztartás részeként, de azon belül autonóm rendszerként működő kötelező nyugdíjbiztosításnak a tartós önfinanszírozó-képesség elvén kell alapulnia.

Az önfinanszírozási elv alapján is megfontolandó, hogy a munkáltatói és munkavállalói finanszírozás

mellet az állami költségvetés is teherviselővé válna. Ezzel normatív módon csökkenteni lehetne a gazdasági szféra közvetlen élőlomka költségét. Ekkor megvizsgálandó lehet a nyugdíjak adóztatás is.

Az állami garancia elsősorban a nyugdíjrendszer törvényességi felügyeletében, a folyamatos működőképesség fenntartásában nyilvánulhat meg. Az állami garancia-vállalás – a törvényben meghatározott normatív befizetéseken túlmenően – magában foglalja a likviditási jellegű katasztrófa-elhárítást. Tartós hiányt azonban a rendszer átalakításával kell megoldani.

7. Az új munkanyugdíj az ún. pontrendszeres nyugdíj-megállapításon alapulhat. Ekkor a biztosítottak nyugdíjpontokat gyűjtenének a biztosításba befogadott jövedelmei, ill. a tényleges járulékbefizetései alapján. A nyugdíj összege a biztosítási életpályán összegyűjtött pontszámoktól függ.

Egy éven át az országos átlagkeresetek megfelelő járulékfizetés 1-1 pontot eredményez, alacsonyabb vagy magasabb befizetés esetén arányosan alakul a pontszám. A folyó évben megszerzett és a munkabábelépéstől - ill. 1988-tól - összegyűjtött pontszámokról a biztosítottak évente tájékoztatást kapnának.

A nyugdíj mindenkori összegét a nyugdíjazásig megszerzett pontszám és az aktuális pontérték szorzata határozza meg. A pontérték meghatározásának szabályait a törvény egyértelműen meghatározza, és aktuális értéke minden nyugdíjra – régire és újonnan megállapítottá – egyformán vonatkozik. A munkanyugdíjak egymáshoz viszonyított aránya tehát a megszerzett pontokat követi, a nyugdíjbavonulás időpontjától függetlenül.

8. Az új háromelemes nyugdíjrendszer bevezetése szükségszerűen feltételez egy átmeneti időszakot, mind a nyugdíjban lévők, mint a nyugdíjhoz közelállóak számára. A már állományban lévők nyugdíját – az alapnyugdíj-munkanyugdíj bevezetésekor meg kell osztani az alapnyugdíj összegének leválasztásával. A pontrendszer bevezetése után a már folyósított munkanyugdíjak is nyugdíjpontra konvertálódhatnak át. A megállapított nyugdíjak nem csökkenhetnének, néhány korrekció azonban lehetséges.

62 év a nyugdíjkorhatár

A kormány februári döntése értelmében a nők 2007-ben, a férfiak 2001-ben 62 évesen vonulhatnak nyugdíjba. A nyugdíjkorhatár ezen időpontokig évenként egy évvel emelkedik. A tervek szerint lehetőség lesz korábban is nyugdíjba vonulni, ez azonban csökkenteni fogja a nyugdíj összegét. Abban az esetben, ha a dolgozó 40 év szolgálati idővel rendelkezik, illetve három vagy több gyermeket nevel szintén korábban mehet nyugdíjba.

A várandósági pótlékot az anyasági támogatás váltja fel, amely egyösszegű, alanyi jogon járó juttatás, ebben az évben ez 10 000 forint. A terhességi-gyermekeggyi segély időtartama 24 hét, igénybevétele a táppénzszabályok érvényesek. A gyed megszűnik, helyébe a gyermekgondozási segély lép. Az új feltételek azonosak a családi pótlékra való jogosultsággal, azaz a az egy főre jutó jövedelemhatár havi nettó 19 000 forint.

A Gyermeknevelési Támogatás szabályozása ugyancsak ehhez a jövedelemhatárhoz kapcsolódik.

Az öregségi nyugdíjminimumhoz, 9600 forinthez kötődik ezentúl a közgyógyellátás, feltéve, ha a család rendszeres gyógyszerköltségei elérik ennek az összegnek a 10 százalékát. Az egyedülállók esetében ezen összeg 50 százalékkal emelkedik.

Az előzetes számítások szerint 1997-re az 55 éves nők egyharmadának nem lesz meg a megkívánt szolgálati ideje, ezért átlagosan három évet kell tovább dolgozniuk.

A férfiak egyötöde kényszerül majd egy év további munkára 1998-ban, hasonló okokból – feltéve, ha nem akarja, hogy az előzetes becslések szerint 10 százalékkal csökkenjen a nyugdíja.

9. Az új nyugdíjrendszer az ezredfordulón lépne működésbe. Addig csak a reformmal konzisztens lépésekre kerülhetne sor, minden kormányzati sürgetés dacára.

Ennek érdekében

a) kezdődjék meg – az érintettek számára rugalmas nyugdíjazási feltételeket biztosítva – a nyugdíj-korhatár egységesítése olyan ösztönző-ellenőztönző feltételekkel, hogy az ezredfordulóra közeledjen a tényleges nyugdíjbavonulási átlagéletkor az elvárt korcentrumhoz;

b) az átmeneti időszakban kerüljön sor a mértékszabályok felülvizsgálatára a nyugdíjszála linearizálása, a korrekt jövedelemvalorizáció és a degresszív beszámítás mérséklése alapján úgy, hogy a jövedelmek közvetlen és direkt átcsoportosítására az új nyugdíjrendszer már ne legyen az induláskor rákényszerítő;

c) határozódjék meg a kötelező biztosításba bevont jövedelmek alsó és felső határa és az összegek karbantartása, az egyéni- és a munkáltatói járulékalapok és járulékkulcsok közeledjenek egymáshoz;

d) az átmeneti időszak egyes intézkedései nyomán felszabaduló források a nyugdíjrendszer hiánymentes finanszírozhatóságát szolgálják, az ezen túl keletkező többletek egyenlő arányban fordíthatnak a következő célokra: tartalékolás, járulékmérséklés, arányjavító intézkedések.

10. A nyugdíjrendszer reformját a fentiek szerint látjuk megvalósíthatónak. Elvetjük a nyugdíjrendszer olyan átalakítását, amelyben a nyugdíjasok helyzete az aktív keresőkhöz képest romoljék, a kötelező rendszerből kiiktatódjék az aktív korban járulékfizetéssel megalapozott és biztosítási elven nyugvó megtakarítási funkció. Elfogadhatatlan, hogy a kötelező biztosítás az időskorúaknak pusztán minimális szolgáltatást nyújtó szociális ellátásra redukálódjék.

Migács Tibor tanulmányából szerkesztette Kozák László

„Együtt sírunk, vagy nevetünk”

avagy a LIGA Vas és Fémipari Szövetségének helyzete alapvetően a LIGA helyzetétől függ. Ha a LIGA jól működik, akkor a LIGA Vasas is, ha nem, akkor ők is csak nyögve nyelősen. Legalábbis ezt állítja Sárközi István a szövetség elnöke, akit a szervezet jelenéről és jövőjéről faggatott munkatársunk.

– Pillanatnyilag nem panaszkodhatunk, ha úgy tetszik: felmenő ágba vagyunk. Az ÚT választásokon 11,4 százalékot értünk el, ami azt jelenti, hogy résztvehetünk a kollektív szerződések megkötésében, s hála az MSZOSZ Vasas viszonylagos rossz eredményének – 58,3 százalék – nélkülünk nem is lehet kollektív szerződést kötni ágazati szinten.

– Mégis megtörtént...

– Így igaz. Sándor László egy múlt év végi érdekvédelmi tanácskozáson sikerként jelentette az MSZOSZ küldötteinek, hogy sikerült szerződést kötniük a vaskohászati vállalatok munkálataival. Ami egy középszintű kollektív szerződés lenne, amit nélkülünk nem lehet aláírni.

A hír hallatán mindenestre magyarázatot kérő levelet írtunk mind a munkaadóknak, mind pedig a Vasas Szakszervezetnek. Válasz eddig nem érkezett. Ha a hír igaz, minden törvény adta lehetőséget igénybe fogunk venni jogaink érvényesítése érdekében.

– Ezek szerint az MSZOSZ szervezésével nem túl jó a viszony...

– Valóban vannak problémák, hiszen tudunk róla, hogy a legutóbbi kongresszusokon megint előkerültek azok a nézetek, melyek szerint az MSZOSZ-nek hegemon szerepre kell törekednie az érdekvédelemben. Amit természetesen elutasítunk. Mind e mellett beszélő viszonyban vagyunk, s ha nehézkesen is, de folynak a tárgyalások az ágazati vagyon szétosztásáról.

– Mi a vita tárgya?

– Alapvetően a vagyon értékének a meghatározása. Ezen kívül mi 70-80 millió forintos igénnyel lépünk fel, az ő ajánlatuk egyelőre 24-25 millió forint. Igazság szerint mi legalább egy üdülőt szeretnénk megszerezni, amely a vállalati üdülők megszűnése után is lehetőséget biztosítana tagjainknak a nyári pihenésre, illetve melynek hasznosítása révén bevételre tehetne szert a szövetség.

– Van-e lehetőség ágazati kollektív szerződést kötni?

– Nem nagyon... Ágazati szinten a munkáltatóknak nincs képviselőjük, hacsak az ÁVÜ, vagy a minisztérium nem – elvégre még mindig az állam a legnagyobb tulajdonos.

– Milyen a viszony az ágazati szinten 3,8 százalékot elért harmadik konföderációval, a Munkástanácsokkal?

– Konkrét helyzetekben – ÚT választás, díósgyőri problémák megoldása – jól együtt tudunk működni.

– És mi a helyzet a LIGÁ-n belül?

– Végül is megvagyunk, sőt fellendülő ágba vagyunk. A kollektív szerződéskötési képesség megszerzése után most alakulnak azok az apparátusok, melyek révén részt tudunk majd venni az ágazati érdekegyeztetésben, most alakul ki a formája annak, hogy miképpen tudunk segíteni a helyi szerződések megkötésében, alakul a jogi védelem, stb.

– Apparátus?

– Szó sincs itt fizetett hivatalnokok tömegéről, az apparátus egyelőre nem több, mint az ügyvivői testület, melynek tagjai társadalmi munkában végzik munkájukat, s melynek képességei épp emiatt meglehetősen korlátozottak. Most még csak arra van erőnk, hogy az ország különböző helyein, az érdekegyeztetésben képviseljük a szövetség érdekeit, hogy tájékoztassuk tagjainkat. E folyamat részeként, a tájékoztatás megkönnyítése érdekében hoztuk létre ezt az újságot is, melyet terveink szerint, korlátozott példányszámban havonta megküldünk majd minden tagszervezetnek.

– Visszatérve a LIGÁ-ra...

–... a szakmai szervezetek két kivétellel tagjai a szövetségnek, de utóbbiakkal is jó az együttműködésünk. Az az igazság, hogy a Szövetség helyzete mindig is szorosan összefüggött a LIGA belső helyzetével. 91-től, megalakulásunktól 92-ig folyamatosan nőtt a létszám. Akkor 28 tagszervezetünk volt és 36-an voltak várakozó állásponton. Aztán a tagdíjrendszer változása, később, 1994-ben pe-

dig az ismert kiszakadások visszavetették a szövetséget. Anyagilag se voltak érdekelték a szervezetek, s maga a szövetség se működött olyan szinten, hogy kívánatos lett volna a hozzá csatlakozni. Ráadásul mindenki el volt foglalva a helyi problémákkal, a leépítésekkel. Jelenleg megint ott tartunk, hogy vannak kapcsolataink olyan szervezetekkel, akiket már elvileg úgy lehet tekinteni, mintha csatlakoztak volna a LIGÁ-hoz. Ám, hogy valóban csatlakoznak-e, az attól függ, hogy mit lép a LIGA a kongresszust követően. A konföderáció eddigi tevékenysége ugyanis nem volt eléggé vonzó mindehhez.

– Mi hiányzott?

– Nem sikerült eléggé markáns arculatot kialakítania a LIGÁ-nak. Nem tűnik ki világosan és egyértelműen, hogy miért alternatívája az MSZOSZ-nek, nem tudjuk, hogy hogyan és egyáltalán szereplünk-e az ÉT-ben, s hiányzik a jó szereplés a sajtóban, ami pedig a tagszervezésnél igencsak döntő jelentőségű.

– Gondolod, hogy mindez megváltozik majd az áprilisi küldöttgyűlést követően?

– Sajnos nem sok esélyt látok erre, mert megint két táborra szakadt a LIGA. Újra kicsik és nagyok vitatkoznak egymással, mert a kicsik nem hajlandók elfogadni a nagyok létszámarányból adódó hegemoniáját. Az az alapgond, hogy a LIGA csak úgy lehet erősebb, ha növeli a létszámát, ennek pedig korlátai vannak. Nagy szervezetek belépésére számítani nem lehet, az alakuló gazdaság pedig a kisebb szervezetek létrehozásának kedvez. De miért jönné a LIGÁ-ba egy kisebb szervezet, ha az alapszabály szerinti létszámarányos képviselő miatt nem tudja az érdekeit kifejezni? Alkalmanként választani kell a területi és a szakmai érdekek képviselője között, s ez mindenképpen valamelyik érdeket háttérbe szorítja.

– Miért ilyen fontos számotokra, hogy hogyan működik a LIGA Szakszervezetek?

– Mert az utóbbi években kiderült, hogy az a megoldás, mely szerint egy szervezet előbb a szövetséghez csatlakozik, majd utána a LIGA-hoz, nem igazán hatékony. A tagszervezetek olyan szövetségbe lépnek be szívesen, mely egy erős konföderációnak a tagja. Ezért is érdekünk mindent megtenni azért, hogy a LIGA erősödjön.

Bokros élt, Bokros él, Bokros élni fog

Az 1996-os év a túladoztatás képeiben újabb ajándékot hozott a szabadságra és szociális piacgazdaságra vágyó munkavállalóknak. Mint közismert, az új adótörvény szerint, ha a főállású munkabéren kívül akár csak egy forint plusz keresete is van a munkavállalónak, akkor minden jövedelméből 40 százalékos jövedelemelőleget kell levonni. Ami a többség számára azt jelenti, hogy hó elején kevesebbet visz haza, mint eddig. Ez persze nem okoz igazi örömet senkinek sem - folyik tehát a felelősök felkutatása, magyarul: azt keresik, hogy ki szúrta el a törvényt? A parlament, a Kormány, az adószakemberek, vagy más? A cinikus egymásra mutogatásból nem maradhatnak ki a munkaadók és újabban az Érdekegyeztető Tanács sem, melynek tanácskozási állásfoglalás véletlenül került bele a törvényjavaslatba a gondokat okozó passzus. Nos én úgy vélem, kár nagy csúsztatással a tettes után kutatni, hisz a dolog egyértelműen kiderül, ha feltesszük a kérdést: kinek állt érdekében a rendelkezés meghozatala?

A válasz egyértelmű: azoknak, akik még kiszolgáltatottabbá és ezáltal olcsóbban eladhatóvá akarják tenni a magyar munkacört és akik ennek eredményeképpen gondolják hatékonyabbá (értésd eladhatóbbá) tenni a magyar gazdaságot. Érdeke ez azoknak is, akik szerint még mindig túl sokat fogyasztunk. Mert miről is van szó tulajdonképpen? Arról, hogy a munkavállalók többsége, ha tehetné, akkor eddig különmunkával próbált pénzt szerezni, hogy életkörülményei ne romoljanak elviselhetetlenül. Ha továbbra is ezt teszi, akkor két dolog közül választhat. Vagy bevallja, hogy van különmunkája, de nem mondja meg, hogy mennyit keres vele konkrétan és ezzel vállalja a 40 százalékos túladoztatást, vagy azt is bevallja, hogy konkrétan mennyi a mellékese. Ha az előbbi teszi, akkor ezzel egyfajta kamatmentes békekölcsönt ad az államnak, aminek a húsz- harminc százalékkal csökkentett hányadát (az inflációtól függően) 1997-ben visszakaphatja. Ha bevallja, hogy konkrétan mennyi a mellékese, akkor adó szempontjából talán jobban jár, viszont teljesen kiszolgáltatja magát a munkáltatónak. Nem kap béremelést, ha

valami rosszabbul sikerül, akkor ráfogják, hogy az a különmunka miatt történt. Akár le is tilthatják, vagy lehetetlenné tehetik a pluszmunkát. Vagyis: ha nem vállal külön melót, vagy ha „békekölcsönt fizet” - mindeképpen kevesebbet fog költeni. Ha a második megoldást választja: kevesebb bért kap - tehát újfent kevesebbet tud költeni.

Mindez pedig az említett célokat - kisebb fogyasztás, kölcsön és különadó az államnak, olcsóbb munkaerő révén hatékonyabb gazdaság - tehát azokat a célokat szolgálja, melyeket Bokros elvtárs nyíltan is az ország elé tűzött. Cinikus dolog ezek után elrontott törvényről, figyelmen kívül hagyva az alkotóról beszélni. Ez a törvény és kihatásai egyértelműen és kiválóan tükrözik a Bokros csomag mindent átható szellemiségét. Mi munkavállalók pedig örülhetünk, hisz itt van a szabadság. Szabadon szidhatjuk a kormányt, amely mindent megtesz azért, hogy ne legyen okunk ok nélkül szidni őt.

T.G.

Akadémia tréning

A LIGA Akadémia 1996. április 25. napjától április 28. napjáig pszichológiai tréninget szervez, mely a kollektív szerződés tárgyalások hatékonyságát segíti elő. A tréner: Endrédi Gabriella szakpszichológus és dr. Harmath Péter szakpszichológus.

A tanfolyam célja a szakszervezeti tagok, képviselők személyes erőforrásainak fejlesztése annak érdekében, hogy a szakszervezeti tagok igényei pontosabban artikulálódhassanak, az érdekegyeztetési folyamat hatékonysága növekedjen, az érdekegyeztetési folyamat és az azt kísérő érzelmek, indulatok a tárgyalási folyamatok hosszútávú hatékonyságát, a problémamegoldást segítsék elő és a tárgyalásra való készség növekedjen.

A program 4 nap, csoportban zajló munkát igényel, előnyösen bentlakásos formában. Részvevői létszám: 10-20 fő.

Kérjük, hogy a jelentkezési lapokat legkésőbb 1996. március 15-ig küldjék el a LIGA Akadémia címére.

Olvastam valahol...

A tb alapok tavalyi hiánya a beígért nulla forint helyett először húszra, majd 40-45 milliárdra növekedett. Vajon „kinek a számlájára” írható ez a veszteség - teszi fel a kérdést a Figyelő. Az elemzés szerint „a deficitért nem annyira az önkormányzatok gazdálkodása, mint inkább a gazdasági növekedés elmúlt hónapokban bekövetkezett megtorpanása és az Alkotmánybíróság határozatai okolhatók”. Ami hétköznapi nyelvre lefordítva körülbelül a következőket jelenti:

- a bevétel a tervezettnél kevesebb lett, mivel mégsem lehetett ellentételezés nélkül járulékot kivetni a szellemi termékekre, nem sikerült méginkább a munkáltatóra és a munkavállalóra hárítani a betegszabadság terheit, valamint, hogy a kiegészítő tevékenységeknél továbbra is minimális a járulékfizetési kötelezettség.

- az adósságok behajtása - sokan tartoznak a társadalombiztosítási pénztáraknak - a vártnál kevesebb eredményt hozott, hisz maga a Pénzügyminisztérium se tartotta a szavát - tudniillik, hogy biztosítja a központi költségvetési szervek folyamatos fizetését, valamint a már meglévő hiányok ütemes rendezését. (A MÁV hét milliárdos tartozásának rendezése például már jó egy éve húzódik.)

- a növekedés mérséklődött, kevesebb bér jutott ki, egyre több helyen adtak minimálbért. Vagyis kevesebb bért kaptunk, mint gondolták. Aminek eredményeképpen kevesebb pénz jutott a járulékkora is.

Vagyis tessék jól meggondolni: ha kevesebb bért kapunk, ha nő a munkanélküliség, ha maguk az állami szervezetek a legnagyobb adósai a társadalombiztosításnak, akkor a tb bizony veszteséges...

*

A minimálbérről való megállapodást több lap is egyfűjta, nem túl jelentős és főleg sikernek aligha nevezhető mini ár-bér megállapodásnak könyveli el, melyben többet engedtek a munkaadók, mint a munkavállalók. Nagy sikerről azonban nem lehet beszélni, hisz sok minden hiányzik, s ezek között is nem utolsó sorban a garanciák kérdése. Olyan ez, mint a közalkalmazottak 19,5 százalékos béremelése, melyből 12 százaléktól vállalt felelősséget a kormány, a többi pedig létszámléptékből és egyebekből kell kigazdálkodni? Ki tudja....

-vö-

A multik ezerrel – a szociálpolitika csigatempóban

Február 20-án a Friedrich Ebert Alapítvány nagyszabályú konferenciát rendezett a multinacionális vállalatok munkavállalóinak problémáiról, az európai üzemi tanácsok megteremtésének lehetőségeiről illetve a már működők problémáiról. Multinacionális vállalat az, amelynek 1000 munkavállalót foglalkoztat, vagy legalább két európai tagállamban legalább 150-150 alkalmazottja van – tudtuk meg a konferencián. Sajnos ezek szerint lehet egy nemzetközi cégnek szlovákiában, Lengyelországban Magyarországon több telephelye is mégsem multinacionális vállalat – ebből a szempontból nem számítunk Európának.

Mindez azért sajnálatos, mert ilyen helyeken, feltéve, ha ezt üzemenként 100-100 dolgozó kéri, lehetősége van a dolgozóknak európai üzemi tanácsokat alakítani, ami nagymértékben megakadályozhatja, hogy a multinacionális vállalat más-más országokban lévő telephelyén a dolgozókat kijátszhasssa egymás ellen.

Wolfgang Weinz az Élelmiszeripari Dolgozók nemzetközi Szövetségének kelet-európai referense előadásában hangsúlyozta: az európai üzemi tanács gondolata már az 1920-as években felmerült, de az utóbbi 20 évben fejlődött odáig a helyzet, hogy a végrehajtási stádiumba léptek az ezzel kapcsolatos tervek: 1991-ben Brüsszelben írták alá az Európai Szociális Chartát, majd a következő évben az Európai Unió tagországai a Maastricht-i szerződésben, amelyet egyedül Anglia nem írt alá, szociális jegyzőkönyvet fogadtak el, amely az európai szociálpolitikai hagyományokra alapul. „Nyugat-Európában is csigalassúsággal fejlődik a szociálpolitika” összegezte tapasztalatait az előadó, némiképp a magyar helyzetre is utalva.

A multinacionális cégek 1970-ben 37 000, 1990-re 150 000 céggel vannak jelen a világon, ezzel a privát szféra egyharmadát uralják. Jó-e ez a tendencia vagy rossz? - tette fel a kérdést előadásában Tóth András, hiszen a probléma megítélése kételtű: egyrészt a multinacionális cégek

korsztri technikát hoznak, és ami ezzel együtt jár: termelési tapasztalatokat, technológiát, amely nagymértékben hozzájárulhat egy fejletlenebb ország gazdasági fellendüléséhez. Ugyanakkor nem szerencsés, ha ezek a cégek az adott országban uralkodó termelési módokat veszik át, és pusztán az ország nyersanyagkészletét és/vagy az olcsó munkakerjét használják ki.

Az alkupozíció vége

A harmincas években az évi 30 000 autóból 5 ezer volt japán termék, ez a tendencia a japán, külföldieket kirekesztő gazdaságpolitikával megfordult. Ma Amerikában az autógyártás 30 százalékát japán autógyárak adják. De van egy másik magyarázata is a japán csodának – mutatott rá Tóth András – és ez a munkaszervezés. Japánban vezették először be a team-rendszert, amely termelési eredményét úgy tudja elérni, hogy maximálisan kizsákmányolja a munkavállalókat. Megszűnnek a vállalaton belüli pozíciók, „kasztok” és a dolgozó abban lesz érdekelt, hogy olyan javaslatokkal éljen, amely meg rövidíti a pihenőidejét, és tönkre teszi egyéni és vállalati csoportban létező alkupozícióit.

Magyarországon a multinacionális cégek a magyar termelés 17 százalékát adják, azonban a magyar munkaerő alig 5 százalékát foglalkoztatják. Ez mindenképpen veszélyt jelent a foglalkoztatásra, bár a magyarországi tapasztalatok között is találhatunk pozitív és negatív példákat is a cégek megítélésére.

A szakszervezeti konföderációk vezetői is hozzászóltak a kérdéshez, a LIGA-t Selmeczy György, a LIGA elnökségi tagja képviselte. Tapasztalatait többször is megosztotta a Harsona olvasóival (lásd előző számunkat), annyi mindenesetre bebizonyosodott előadásából és abból a hatalmas érdeklődésből, amely a konferenciát kísérte (kb. 200 résztvevő), hogy a kérdés nincs lezárva, sőt, ilyen jellegű megbeszélésekre a multinacionális cégek térhódításával egyre inkább szükség lesz.

K.L.

Elhunyt Jakab Józsefné

1996. március 4-én, életének 43. évében, rövid szenvedés után elhunyt a Vegyipari Munkavállalók Független Szakszervezetének elnöke.

Hiánya nem csak a család és a kollégák számára pótolhatatlan veszteség. Temetésén a LIGA Elnökségének és a konföderáció tagszervezeteinek nevében Fűrész Ferenc és Kovács János búcsúzott Valótól, akinek embersége és lelkesedése minden közösség számára példaként szolgált és erőt adott a mindennapok küzdelmeiben.

Egészségügyi tanfolyam

Február 12 és 14 között a LIGA Akadémia meghívására Jean Lapointe szakszervezeti oktató látogatást tett a LIGA egészségügyi tagszervezeteinél. A budapesti MÁV-kórházban, a kecskeméti valamint a szolnoki megyei kórházakban lezajlott találkozók során körvonalázódott egy több részből álló tanfolyam terve, amely valamennyi, a témában érintett LIGA szakszervezet részvételével zajlana, az egészségügyi szövetség munkájának összehangolása érdekében.

Az összefogásra pedig nagy szükség lenne, hiszen a LIGA Egészségügyi Szövetségének nem minden LIGA-tag egészségügyi tagszervezet a tagja. Az egészségügyben zajló változások ellen – hangzott el a találkozón – csak egy erős középszintű érdekképviselői szervezet tud hatékonyan fellépni.

-/-

Választmányi ülés állásfoglalással

Felmondtak a tisztségviselőnek Kanizsán

A LIGA Szakszervezetek Dél-zalai Szövetségének legutóbbi Választmányi ülése több szempontból is rendkívüli volt.

A konföderáció országos elnökségének négy tagja is részt vett az összejövetelen, s mint kiderült, jelenlétük egy helyi, aktuális ügyben vált fontossá. A tervezett napirendet felborította a Kanizsa Sörgyár újabb létszámleépítésének terve, ennek mértéke és hátsó szándéka kapcsán tájékoztatta a képviselőket Pécsék Sándorné, a gyár független szakszervezetének elnöke. Az elmondottakból kiderült: az elmúlt négy év elbocsátásai következtében tavaszra mintegy ötödrésze lesz a vállalati létszám az 1992-es adatokhoz mérten.

A munkanélküliek városa

Eddig jutott a nagymultú, pár éve még országos piacacccal rendelkező

cég. A szomszéd közelségéből volt módjuk a dolgozóknak figyelemmel kísérni a valamikori szintén ezres munkavállalói létszámú Hidroplasztik Kft. haláltusáját, most ők is részesei annak a folyamatnak, amely egyre aggasztóbb tendenciát mutatva Nagykanizsát a munkanélküliek városává avathatja.

Mindez akkor is szomorú tény, ha egy-egy leépítés a törvényi keretek között történik. Amikor azonban durván sérül a jog, emberek szabad akaratából választott képviselők félreállítása nyomán a munkahelyi érdekvédelem megszüntetése a tét, ott nem maradhat következmények nélkül a munkáltató dicstelen ténykedése.

Fürész Ferenc, a LIGA Szakszervezetek ügyvezető elnöke az ülésen kijelentette: a konföderáció nem fogja hozzájárulását adni a gyár LIGA tagságát képviselő helyi elnök és elnökhelyettes elbocsátásához. A Dél-zalai Szövetség tagszervezetei állásfoglalást akészítettek az eljárással kapcsolatosan, amelyet minden illetékeshez eljuttattak.

Az ülés további munkájában az elmúlt időszak érdekvédelmi tevékenységének értékelése szerepelt, majd a LIGA áprilisi küldöttgyűlésének előkészületei kapcsán vélemények, javaslatok hangzottak el a szakszervezet strukturális berendezkedésében elvárt módosításokról, különös hangsúlyt kapott a területi szövetségek – így a Dél-zalai is – további működési esélye, amely csak úgy maradhat meg, ha az országos fórum egy hatékonyabb támogatási rendszer bevezetéséről hoz döntést.

Az egyebekben Kurucz József elnök tájékoztatást adott arról, hogy két fő delegálttal a Dél-zalai LIGA képviseli megyénk tagságát a TB Zala Megyei Egészségbiztosítási Önkormányzatában, ugyanígy a nyugdíjbiztosítás testületében is helybeli a megyei képviselő. Itt viszont egy jogosulatlan zalaegerszegi önjelölés máig tisztázatlan helyzetet idézett elő.

Elhunyt Forgács Pál

1996. március 10-én, életének 73. évében, hosszú betegségben elhunyt a Független Szakszervezetek Demokratikus Ligájának volt elnöke, a TDDSZ alapító tagja, a független szakszervezeti mozgalom egyik megteremtője.

Forgács Pál 1923. május 22.-én Budapesten született. Cukrásznak tanult, a szakmai szakszervezet munkájába 1941-ben kapcsolódott be. 1948-ig, a szakszervezeti mozgalom függetlenségének megszűnéséig a Szaktanács tagja, iskolájának vezetője volt. 1950-ben eltávolították a szaktanácsból, újra a szakmában helyezkedett el, majd hét év múlva rehabilitálták. Ezt követően elméleti szakszervezeti kutatásokat végzett, majd a SZOT nemzetközi osztályán töltött be tisztségeket.

1988-ban részt vett az első független szakszervezet, a Tudományos Dolgozók Demokratikus Szakszervezete megalakításában. Ezt követően a Független Szakszervezetek Demokratikus Ligájának volt 1992-ig elnöke, majd a Demokrata Ligához csatlakozott. Nevéhez fűződik a Mónus Illés Akadémia, illetve az MTA-Soros Alapítvány titkárságának létrehozása.

Pali bácsi halála pótolhatatlan veszteség számunkra. Ő volt az, aki a független szakszervezeti mozgalom stafétabotját átadta a fiatal nemzedéknek, a múlt tapasztalatait a jövő számára. Búcsúzásával egy korszak zárult le, hősi, reményekkel telt, elmentmondásos, szép, példadadó.

Állásfoglalás

A LIGA Szakszervezetek Dél-zalai Szövetsége Választmánya szolidaritásáról biztosítja a Nagykanizsai Sörgyár tervezett létszámleépítésében érintett munkavállalókat és szakszervezeti tisztségviselőket.

Felhívjuk a tulajdonos és képviselői figyelmét, hogy a hazánkban érvényes törvényeket tartsa be, így a Munka Törvénykönyvét és a külföldi tulajdonú vállalatok magatartására vonatkozó más jogszabályokat.

Ezek értelmében tartsa tiszteletben a munkavállalók jogát a szakszervezet alapítására és érdekeik védelmére, tartózkodjon minden olyan lépéstől, amely a szakszervezeti tevékenységet ellehetetleníti.

Ellenkező esetben a LIGA Szakszervezetek minden lehetséges eszközt felhasznál a szakszervezet felszámolására irányuló, egyértelmű munkáltatói intézkedések megakadályozására.

A LIGA Szakszervezetek Dél-zalai Választmánya

nemes

Közlemény

A LIGA Szakszervezetek Elnöksége mély fájdalommal értesült a LIGA volt elnöke, a független szakszervezeti mozgalom eszmeiségének hirdetője, a szakszervezeti mozgalom nagy öregje, Forgács Pál haláláról.

Forgács Pál tevékenysége sokunk számára iránymutató volt, személyisége a szakszervezeti tisztségviselők, a munkavállalók és a demokratikus gondolkodású emberek számára egyaránt volt példa és biztatás.

Tanítványainak valljuk magunkat, még akkor is, ha Forgács Pál lemondása után feléledő nézetkülönbségek beárnyékolták kapcsolatunkat. Hisszük, hogy mindezek ellenére egy oldalon álltunk mindig a demokratikus Magyarország és a szociális jogokkal körülbástyázott piacgazdaság megteremtésének elmentmondásos folyamatában.

Hiánya nem csak családjának, barátainak, harcostársainak veszteség, de a szakszervezeti aktivisták és a munkavállalók széles körének is.

Emlékét kegyelettel megőrizzük.

Budapest, 1996. március 11.

*Fűrész Ferenc sk.
a LIGA ügyvezető elnöke*

Tájékoztatásul közöljük, hogy Forgács Pál temetésére Budapesten, a Farkasréti temetőben 1996. március 25-én, 14 órakor kerül sor.

LIGA HARSONA

A LIGA SZAKSZERVEZETEK TÁJÉKOZTATÓJA

VII. évfolyam, 3. szám

Kiadja a LIGA Elnöksége

Felölös kiadó:

Kosda Béla

Felölös szerkesztő:

Kozák László

Cím:

LIGA Szakszervezetek

1146 Budapest, Thököly út 156.

Telefon: 251-2300, fax: 251-2288

Figyelmeztető sztrájk Diósgyőrött

Március 11-én figyelmeztető sztrájkot tartottak a Diósgyőri Acélművek (DAM) dolgozói. A műszakban lévők 81 százaléka, 1338 ember szüntette be a munkát.

A figyelmeztető sztrájk előzménye az, hogy tavaly mindössze 1,5 százalékos béremelést kaptak a dolgozók, miközben a reálbér 27 százalékkal csökkent. A DAM vezetése először nulla százalékos, majd 6 százalékos béremelést javasolt. A szakszervezetek ezzel szemben 27 százalékos alaphéremelést követeltek. Információink szerint a szakszervezetek 20 százalékos alaphéremelésben még ki egyeznének.

A DAM vezetése érvénytelennek minősítette a március 8-án bejelentett

sztrájkot, mivel álláspontja szerint a bérekről március 31-ig kellett volna megállapodni. Híreink szerint a Munkaügyi Bíróságon eljárást kezdeményez a cégvezetés a sztrájk jogszerűségének felülvizsgálata és a kárigények megállapítása érdekében.

A Harsona 1995. októberi számában részletesen írtuk a sztrájkbizottság felállítását kiváltó okokról, amelyek között éppúgy szerepelnek a be nem tartott kormányhatározatok, mint a nyomott acélárak. Sajnos azóta sem sok minden történt a problémák megoldásáért, pedig a térségben feszült a helyzet – ezen pedig a Munkaügyi Bíróság ítélete nem fog változtatni.

-/

DOKUMENTUM

Szaktársak!

Gyárunk érdekvédelmi szervezetei a Vasasszakszervezet március 8-i szakszervezeti bizottsági ülésén, értékelve az éves bértárgyalások helyzetét, egyhangúlag úgy határoztak, hogy

1996. március 11-én 10 és 12 óra között 2 óráig figyelmeztető sztrájkot

tartanak

A szakszervezeti tagság, vállalatunk dolgozóinak ellehetetlenülő életkörülményei, megélhetése és az azt okozó 1995. évi minősíthatatlan hozzáállás a bértárgyalásokhoz, eredményezték a szakszervezetek határozott álláspontját. Az ez év február 8-án kezdeményezett bértárgyalások eddigi tapasztalataként azt voltunk kénytelenek értékelni, hogy mind az ÁPV Rt. mind pedig a tulajdonost helyileg képviselő javaslatainkkal szemben olyan indítványokat tettek, amelyek számunkra elfogadhatatlanok. Két tárgyalást folytattunk le, amelyeken bebizonyosodott, hogy bérfejlesztésről nincsenek felhatalmazva a tárgyalásokra, majd ez 6%-os javaslatunkkal folytatódott. Ezt az álláspontot mi a bértárgyalások halogatásának, javaslataink érdemi megtárgyalása ellehetetlenülésének értékeltük.

Mindezek alapján a Vasasszakszervezet, Nagyüzemi Munkástanács és a Kohászati Dolgozók Független Szakszervezete (LIGA) nem látott más lehetőséget, mint nyomást gyakorolni annak érdekében, hogy március 31-ig érdemi módon az éves bérfejlesztésről megállapodni lehessen.

Kérjük a szakszervezetek tagságát, valamennyi munkavállalót, hogy a figyelmeztető sztrájk idején a szakszervezet tájékoztatóin személyes véleményükkel is segítsenek bennünket abban, hogy még szélesebb körből nyert információk alapján a tárgyalásokat eredményesen befejezzük.

Vasasszakszervezet

Nagyüzemi Munkástanács

Diósgyőri Kohászok Független Szakszervezete (LIGA)